

УДК 81.25

DOI <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2024.1.9>

Т. В. МАУКГАУЕН

кандидат філологічних наук,

старший викладач кафедри теорії та практики перекладу,

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького,

м. Черкаси, Україна

Електронна пошта: tat.mcgowan@vu.edu.ua

<http://orcid.org/0000-0003-4836-0622>

ОСОБЛИВОСТІ СИНХРОНІЇ ДУБЛЯЖУ АНІМАЦІЙНИХ ФІЛЬМІВ (НА МАТЕРІАЛІ АМЕРИКАНСЬКОГО КОМП'ЮТЕРНО-АНІМАЦІЙНОГО КОМЕДІЙНОГО ФІЛЬМУ «ПОГАНЦІ» (THE BAD GUYS))

Аудіовізуальний переклад набуває все більших обертів завдяки домінантній кількості іноземних кінотворів у прокаті України, які вимагають мультимодусного перекладу. Найчастіше до різновидів аудіовізуального перекладу відносять титрування, войсовер та дубляж, саме останній найчастіше використовується в Україні для перекладу художніх та анімаційних фільмів. Під дубляжем розуміють заміну звукової доріжки із записом оригінального діалогу аудіо-доріжкою із записом реплік, перекладеними мовою цільової аудиторії. Дубляж вимагає синхронізації оригінального аудіо- та відео- ряду на різних рівнях: фонетичному, часовому та смислового. Фонетична синхронія передбачає встановлення відповідності рухів артикуляційного апарату звукам реплік героїв. Як правило, важливими є початкові звуки, артикуляція яких помітна на обличчях персонажів у сценах, знятих з близького ракурсу. На часовому рівні звукова доріжка повинна не відставати від зображення. Часова синхронія досягається за рахунок ізохронізму, тобто, врівноваження тривалості реплік та пауз перекладу відповідно до оригіналу, та драматичному синхронізму, а саме, урахуванню позамовної інформації, жестів, міміки, рухів, подій та іншої екстралінгвальної інформації, у перекладі. Семантичний синхронізм відповідає за адекватність перекладу на рівні смислів. Дубляж анімаційних фільмів відрізняється відносною фонетичною синхронією, що обумовлено розмитими рухами губ персонажів мультфільмів. Проте ізохронізм обов'язково встановлюється. Стратегіями врівноваження довжини реплік є прискорення вимови складів або їхнє додавання, хоча присутні випадки повної відповідності складів оригінального та дубльованого тексту. Водночас, семантичний синхронізм та висока акторська майстерність озвучення є провідними для дубляжу анімаційних фільмів, оскільки реципієнтами є найвибагливіша аудиторія – діти.

Ключові слова: дубляж, ліпсинк, ізохронізм, драматичний синхронізм, семантичний синхронізм.

Вступ. Глобалізація сприяє обміну між різними країнами відео-творами (кінофільмами, мультфільмами, відеороликами реклами та інше [Zabalbeascoa : 34]), які потребують аудіовізуального перекладу, що інтерпретує мультимедійний текст оригіналу та створює його еквівалентну версію з урахуванням відеоряду та невербальних знаків [Перванчук : 121]. Саме такий переклад не тільки знімає труднощі розуміння іншомовного тексту та ознайомлення з іншомовною культурою, але й здатен адаптувати вихідний аудіо-текст до культурних особливостей, правових норм та вимог цільової аудиторії завдяки стратегії одомашнення, яка передбачає дотримання вітчизняних літературних канонів при перекладі оригінального твору в цільовій лінгвокультурі за наявності труднощів у відтворенні культурних, політичних чи економічних сфер вихідного тексту [Venuti : 240–241]. До ауді-

овізуального перекладу, який на разі активно досліджується [Гудманян; Полякова; Bosseaux; Chaume; Tveit; Venuti; Zabalbeascoa], відносять титрування, синхронний закадровий переклад (войсовер) та дубляж [Макгауен : 88].

Встановлення проблематики, мети та цілей дослідження. Актуальним є розгляд особливостей аудіовізуального перекладу в залежності від жанру вихідного тексту-оригіналу, що і визначило проблематику нашої розвідки, мета якої – розглянути особливості синхронії дубляжу анімаційних фільмів на матеріалі американського комп'ютерно-анімаційного комедійного фільму «Поганці» (англ. *The Bad Guys*) [Поганці 2022; *The Bad Guys*] – визначає цілі роботи: виявити особливості фонетичної, часової та лексичної синхронії.

Виклад основного матеріалу. Основою анімаційного фільму «Поганці» є графічний роман-бестселер для дітей середнього

віку австралійського автора дитячих творів Аарона Блабея, який був екранізований у квітні 2022 американською анімаційною студією DreamWorks Animation. За сюжетом події фільму відбуваються в Лос-Анджелесі, де люди та антропоморфні тварини співіснують. Банда «Поганців» складається з харизматичного лідера пана Вовчука, його заступника та друга пана Гадського, запального сеньйора Піраньйо, майстра перевтілення пана Акуляка та хакерки пані Тарантули, які відомі найвідчайдушнішими крадіжками та невловимістю. Через упередження та негативні стереотипи суспільство їх не приймає та боїться, але врешті решт вони стають позитивними героями, у той час як упередження засуджуються в образі пана Мармеладу, оманлива зовнішність якого приховувала справжнього злодія [Поганці].

Дубляж, найскладніший і найдорожчий різновид аудіоперекладу [Tveit : 92, 94], передбачає заміну звукової доріжки із записом оригінального діалогічного мовлення аудіо-доріжкою із записом реплік, перекладеними мовою цільової аудиторії [Bosseaux : 48]. За матеріалом перекладу дубляж поділяють на анімаційний (англ. *animation dubbing* – переклад анімаційних фільмів) та живий (англ. *live-action dubbing* – переклад відео-творів із персонажами, зіграними акторами) [What].

Особливостями анімаційного дубляжу є відносна синхронізація перекладу, співвіднесеність картинка кадру зі словами та висока акторська майстерність озвучення адекватного перекладу.

Синхронізація перекладу передбачає декілька рівнів, на яких узгоджуються оригінал та дубляж. Першим є фонетичний, асинхронізм якого миттєво помічається. Тут звуки оригінальної звукової доріжки замінюються на звуки цільової мови так, щоб рухи губ акторів відповідали їм, тобто, використовується **ліпсинк** у вузькому розумінні – фонетична синхронія, яка переважно стосується звуків, артикуляція яких помітна на екрані [Chaume : 132, 135]: лабіалізованих голосних заднього ряду [а, у], голосних переднього [е, і] та середнього [а] рядів; губно-губних [б, п, м] та губно-зубних [в, ф] приголосних [Гудманян : 95; Полякова : 29–30].

При дубляжі анімаційних фільмів вимоги до ліпсинку спрощено, оскільки рухливість губ анімаційних героїв нечітка, штучна та недосконала [What], як от, на початку фільму «Поганці»

ліпсинк повністю відсутній, оскільки демонструються кілька дублів чорного екрану. Коли ж з'являється зображення, у дубляжі не дотримуються обов'язковій відповідності голосних за способом їхнього творення, оскільки рухи артикуляційного апарату героїв дуже розмиті, наприклад, англійський іменник *cake* замінено українським лексичним відповідником-синонімом *торт*, де англійський дифтонг *-a* [ei] замінено українською голосною заднього ряду *-o* [o] у наступній репліці: *You got parties and cake* [The Bad Guys] // *Вімання, торти* [Поганці 2022].

Проте при перекладі вигуків використано концептуальну прагматичну трансформацію, за якою англійському вигуку *Ooh!* [The Bad Guys] із значенням несхвалення [Cambridge Dictionary] добрано український відповідник *А-а-а-й* [Поганці 2022], що враховує опущення щелепи персонажа – пана Гадського, який виражає власне невдоволення.

У цілому лексична відповідність важливіша за фонетичну синхронію в анімаційних фільмах, тому спостерігаємо нерегулярний або факультативний ліпсинк за випадковим збігом звуків оригіналу із лексичним відповідником у перекладі, як от у прикладі *Look, I don't need presents* [The Bad Guys] // *Слухай, я не хочу подарунків* [Поганці 2022], де іменник *present* та його український відповідник *подарунок* зберігають відповідність початкових білабіальних приголосних: [p] – [п]. Проте у наступній репліці відповідність приголосних за містом творення відсутня: *Mr Wolf: Name one food better than cake. – Snake: Guinea pig* [The Bad Guys] // *Пан Вовчак: Ось скажи мені, що смачніше за торт?* – *Пан Гадський: Морські свинки* [Поганці 2022], де губно-губному англійському звуку [p] іменника *pig* відповідає український фриктивний звук [с] іменника *свинки*, проте підкріплюється наступним лабіодентальним українським звуком [в].

На часовому рівні співвіднесеність картинка кадру зі словами вимагає **хронологічне співпадіння** оригінального тексту із дубляжем, де звукова доріжка не відстає від відеоряду. Хронологічна синхронність оригіналу та дубляжу досягається за рахунок ізохронізму та драматичного синхронізму.

Ізохронізм є синхронізацію реплік та пауз між репліками, де тривалість звучання репліки-

оригіналу відповідає довжині репліки-перекладу [Chaume : 134], наприклад, у репліці *Well, isn't that every place?* [The Bad Guys] // *А що, дець чекали?* [Поганці 2022] спостерігаємо **повну відповідність** складів оригінального та дубльованого тексту.

У репліках *Snake: All right. – Mr Wolf and Snake: Let's do this* [The Bad Guys] // Пан Гадський: *Ну гаразд. – Пани Гадський та Вовчак: Час чудити!* [Поганці 2022] відповідність тривалості досягається за рахунок **прискорення** вимови українського варіанту. Перша репліка з двох складів в англійському варіанті *All right* вимовляється довго через присутність довгого голосного [o:] займенника *all*, що уможливило синхронізувати трьох-складовий український відповідник *Ну гаразд* разом із прискореною вимовою останнього. Друга репліка також вимагає прискореного проговорення українського варіанту через більшу кількість складів (3 англійські голосні відповідають 4 українським), проте тут присутні фонетична відповідність та лексична оригінальність. Фонетичний синхронізм досягнуто за рахунок збереження приголосного звуку [c] (*let's – час*) та голосного [y] (*do – чудити*). Лексична самобутність обумовлена введенням фонетичного стилістичного засобу в українському варіанті, а саме, алітерації – навмисному повторенні подібних приголосних у безпосередній послідовності звуків [Tsura : 42]: *час чудити*, що є фігуративною прагматичною трансформацією.

Іншим способом ізохронізму є **додавання** елементів, як от у прикладі *Oh, again with the guinea pig* [The Bad Guys] // *А, знов ці твої свинки* [Поганці 2022], де відсутній в українській мові означений артикль *the* та сполучник *with*, який не підлягає перекладу у фразі *again with – знов*, компенсуються введенням присвійного займенника *твої* та вказівного *ці*.

Драматичний синхронізм, або кінетична синхронія [Chaume : 132], вимагає, щоб репліки дубляжу відповідали рухам, міміці, діям героїв та позамовної ситуації відеоряду [Полякова : 184], наприклад, прикладання руки до чола та оберти голови пана Вовчука, який ніби щось виглядає, підкріплені мовним українським відповідником *розгледіти* в репліці *Can you see sound?* [The Bad Guys] // *А звук ти розгледити?* [Поганці 2022].

Іншим прикладом драматичного синхронізму є монолог пана Гадського: *Hey, man. How' you been? I haven't seen you in...Snake attack! (chuckles) (screaming) Oh. Mints* [The Bad Guys] // *Чого труситесь. Я спокійний. Я – удав!!! Гі-гі-хе-хе-хе! О, смоктульки* [Поганці 2022], де український переклад описує позамонову ситуацію відеоряду, а саме, залякування відвідувачей кафе змієм стрибками у повітрі, і не відповідає тексту реплік, який дослівно звучить так: *Агов, друже! Як справи? Не бачилися д ... Змія атакує! О, м'ятні льодяники* (переклад Т. МакГауен).

До драматичного синхронізму ми також відносимо **високу акторську майстерність** акторів дубляжу. Українськими акторами, які озвучили україномовну версію анімаційного фільму «Поганці», стали Сергій Притула – *пан Вовчук*, Михайло Кришталь – *пан Гадський*, Артем Пивоваров – *сеньйор Піраньйо*, Олександр Педан – *професор Мармелад*, Лілія Ребрик – *губернаторка Діана Хвостенко*, Іванна Онуфрійчук – *репортерка Міла Білопухнаста* [Поганці]. На нашу думку, добір акторів є вдалим завдяки їхньому професіоналізмові та добору тембру голосів, які близькі до акторів оригіналу: Сем Роквелл – *пан Вовчук*, Марк Марон – *пан Гадський*, Ентоні Рамос – *сеньйор Піраньйо*, Річард Айоаді – *професор Мармелад*, Зазі Бітц – *губернаторка Діана Хвостенко*, Лілі Сінг – *репортерка Міла Білопухнаста* [Поганці], але, найголовніше, відповідають характеру персонажів.

На смисловому рівні адекватність перекладу реплік відома як **семантичний синхронізм**, за яким перекладач дубляжу максимально зберігає смислове навантаження оригінальних реплік у перекладі [Полякова : 165]. Саме на цьому рівні знаходимо застосування перекладацьких трансформацій різноманітних типів, з'ясування особливостей яких є завданням для наших подальших перекладацьких розвідок.

Висновки. Отже, особливостями синхронізації дубляжу анімаційних фільмів є факультативний ліпсинк, що обумовлено нечіткими рухами артикуляційного апарату мультиплікаційних героїв. Хронологічна синхронність оригіналу та дубляжу досягається за рахунок ізохронізму та драматичного синхронізму. У свою чергу ізохронізм може бути повним, коли тривалість реплік та пауз між репліками

ідентична, або компенсованим за рахунок прискореної вимови тексту дубляжу або додавання лексичних одиниць до тексту перекладу з метою врівноважити час звучання реплік та пауз. Драматичний синхронізм диктує вибір лексичних одиниць перекладу, які передають позамовну інформацію відеоряду – рухи,

жести, міміку персонажів та події у цілому. Також він включає в себе майстерність акторів, що озвучують дубльований фільм, та головному відповідності як героям твору, так і акторам першоджерела. За адекватності перекладу реплік на смислового рівні відповідає семантичний синхронізм.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гудманян А. Г. Критерії добору ліпсінк-відповідників в українському дубляжі англійських анімаційних фільмів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2017. Вип. 67. С. 93–95.
2. Макгауен Т. Аудіовізуальні тексти як предмет дослідження у західному перекладознавстві. *Актуальні проблеми сучасного перекладознавства* : збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Черкаси, 07 грудня 2023 року) / Гол. ред. І. М. Литвин; Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького. Черкаси, 2023. С. 87–90.
3. Перванчук Т. Б. Аудіовізуальний переклад: основні види та особливості. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика*. Том 32 (71) № 4. Ч. 2. 2021 С. 121–126.
4. Полякова, О.В. Стратегії добору ліпсінк-відповідників в українському дубляжі англійських анімаційних фільмів : дис. ... канд філол наук : 10.02.06. Одеса, 2015. 263 с.
5. Поганці (мультфільм). URL: <http://surl.li/sfqpv> (дата звернення: 22.03.2024).
6. Bosseaux Ch. Investigating Dubbing: Learning from the past, looking to the future. *The Routledge Handbook of Audiovisual Translation*. Ed. by Pérez-González L. New York : Routledge, 2019. P. 48–63.
7. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/ooH> (дата звернення: 22.03.2024).
8. Chaume F. Teaching synchronisation in a dubbing course: Some didactic proposals. *The Didactics of Audiovisual Translation*. 2008. XII. P. 129–140.
9. Tsura, S.V. Stylistics of the English Language. Черкаси : Вид. від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. 68 с.
10. Tveit, J.-E. Dubbing versus Subtitling: Old Battleground Revisited. *Audiovisual Translation: Language Transfer on Screen*. Ed. by Cintas J.D. and Anderman G. New York : Palgrave Macmillan, 2009. P. 85–96.
11. Venuti, L. Strategies of Translation. *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. 2001. P. 240–244.
12. What is Dubbing? // URL: <https://nofilmschool.com/what-is-dubbing> (дата звернення: 22.03.2024).
13. Zabalbeascoa, P. The nature of the audiovisual text and its parameters. *The Didactics of Audiovisual Translation*. Ed. by Cintas J.D. Amsterdam/Philadelphia : John Benjamins, 2008. P. 1–38.

ДЖЕРЕЛА

1. Поганці (2022). URL: <https://mixfilm.net/cartoon/6588-plohie-parni-2022.html> (дата звернення: 22.03.2024).
2. The Bad Guys. URL: <https://www.netflix.com/ua-en/title/81513703> (дата звернення: 22.03.2024).

REFERENCES

1. Hudmanyanyan A. H. (2017) Kryteriyi doboru lipsynk-vidpovidnykiv v ukrayins'komu dublyazhi anhlomovnykh animatsiynykh fil'miv [Criteria for Lipsink Counterpart Choice in Ukrainian Dubbing of English-Speaking Animated Cartoons]. *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu «Ostroz'ka akademiya». Seriya «Filolohichna»*, Ostroh : Vyd-vo NaUOA, Vol. 67, pp. 93–95.
2. McGowan T. (2023) Audiovizual'ni teksty yak predmet doslidzhennya u zakhidnomu perekladoznavstvi [Audiovisual Texts as a Research Topic in Western Translation Studies]. *Proceedings of Aktual'ni problemy suchasnoho perekladoznavstva (Ukraine, Cherkasy, December 7, 2023)* (ed. I. M. Lytvyn) ; Cherkasy : Cherkas'kyy natsional'nyy universytet imeni Bohdana Khmel'nyts'koho, pp. 87–90.
3. Pervanchuk T. B. (2021) Audiovizual'nyy pereklad: osnovni vydy ta osoblyvosti [Audiovisual Translation: main types and Peculiarities]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernads'koho. Seriya: Filolohiya. Zhurnalistyka*, Vol. 32(71), no 4 part 2, pp. 121–126.
4. Polyakova, O.V. (2015) *Stratehiyi doboru lipsynk-vidpovidnykiv v ukrayins'komu dublyazhi anhlomovnykh animatsiynykh fil'miv* [Strategies of Choosing Lipsink Counterparts in English-Speaking Animated Films]. (PhD Thesis), Odessa : National Aviation University, 2015, 263 p.
5. Pohantsi (mul'tfil'm) [The Bad Guys (cartoon)]. URL: <http://surl.li/sfqpv>. Retrieved from 22 March 2024.
6. Bosseaux Ch. (2019) Investigating Dubbing: Learning from the past, looking to the future. *The Routledge Handbook of Audiovisual Translation* (ed. by Pérez-González L.), New York : Routledge, pp. 48–63.

7. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/ooh>. Retrieved from 22 March 2024.
8. Chaume F. (2008) Teaching synchronisation in a dubbing course: Some didactic proposals. *The Didactics of Audiovisual Translation*, Vol. XII, pp. 129–140.
9. Tsura, S.V. (2008) Stylistics of the English Language. Cherkasy : Vyd. vid. CHNU named after Bogdan Khmelnytsky, 68 p.
10. Tveit, J.-E. (2009) Dubbing versus Subtitling: Old Battleground Revisited. *Audiovisual Translation: Language Transfer on Screen* (ed. by Cintas J.D. and Anderman G.), New York : Palgrave Macmillan, pp. 85–96.
11. Venuti, L. (2001) Strategies of Translation. *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*, pp. 240–244.
12. What is Dubbing? // URL: <https://nofilmschool.com/what-is-dubbing>. Retrieved from 22 March 2024.
13. Zabalbeascoa, P. (2008) The nature of the audiovisual text and its parameters. *The Didactics of Audiovisual Translation* (ed. by Cintas J.D.) Amsterdam/Philadelphia : John Benjamins, pp. 1–38.

SOURCES

- 1 Pohantsi [The Bad Guys] (2022). URL: <https://mixfilm.net/cartoon/6588-plohie-parni-2022.html>. Retrieved from 22 March 2024.
2. The Bad Guys. URL: <https://www.netflix.com/ua-en/title/81513703>. Retrieved from 22 March 2024.

T. V. MCGOWAN

Candidate of Philological Sciences,

Senior Lecturer at the Department of Theory and Practice of Translation,

Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Cherkasy, Ukraine

E-mail: tat.mcgowan@yu.edu.ua

<http://orcid.org/0000-0003-4836-0622>

PECULIARITIES OF SYNCHRONIC DUBBING OF ANIMATED CARTOONS (BASED ON THE RESEARCH OF THE AMERICAN ANIMATED CARTOON “THE BAD GUYS”)

Audiovisual translation is gaining popularity thanks to a dominant number of foreign movies in the Ukrainian market which need multi-facet translation. Audiovisual translation is mainly represented by subtitles, voiceover and dubbing. The latter one is more often used for translation of animated and feature movies. Dubbing means changing of the original audio track with dialogue lines by their recording in the language of the target audience. Dubbing presupposes that audio and video of the original movie are synchronized at phonetic, temporal and notional levels. Phonetic synchronism demands that articulation movements correspond to the sounds produced by movie characters. The initial sounds are usually the most crucial as their articulation is easily observed on characters' faces in close-up scenes. Timewise the sound track should not fall behind the video image. Temporal synchronism is provided by isochronism, that is, an equal duration of lines and pauses in the original and dubbed versions, and dramatic synchronism, the latter reflects the influence of gestures, facial expressions, movements, actions and other extralingual information in dubbing. Semantic synchronism means providing adequate translation of the notions. Dubbing of animated cartoons is characterized by relative phonetic synchrony due to vague and unclear lip movements produced by the characters. Still isochronism is necessarily observed. The strategies used for balancing the length of character's lines are speeded syllable pronunciation or addition of syllables, though there are cases of identical number of syllables in original and dubbed dialogue lines. At the same time semantic synchronism and high-level acting are crucial for animated cartoon dubbing as children are the most demanding audience.

Key words: dubbing, lip-sink, isochronism, dramatic synchronism, semantic synchronism.